

รายงานการศึกษา

เรื่อง

การพัฒนาโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมให้ยั่งยืน

โดย

นายสุวิทย์ รัศมิแพทย์
ผู้อำนวยการเขตสายไหม

เสนอ

คณะกรรมการหลักสูตรนักบริหาร

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารมหานครระดับสูง รุ่นที่ ๑๐

ระหว่างวันที่ ๒๐ เมษายน - ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘

คำนำ

การทำรายงานฉบับนี้ใช้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารมหานครระดับสูง (บนส. กทม.) รุ่นที่ ๑๐ ในหัวข้อ “การพัฒนาโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมให้ยั่งยืน” การศึกษาในครั้งนี้เพื่อนำผลการวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหามาพัฒนา และปรับปรุง โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมให้ยั่งยืนต่อไป

ผู้จัดทำขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ รศ.ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร ผู้ให้คำแนะนำและคำชี้แนะในการจัดทำรายงาน และขอขอบคุณฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตสายไหม ในการสนับสนุนข้อมูล

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการศึกษาฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตสายไหม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

สุวิทย์ รัตมิแพทย์
ผู้อำนวยการเขตสายไหม
๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

การพัฒนาโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมให้ยั่งยืน การศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมให้ยั่งยืน โดยน้อมนำการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้กับเกษตรกรในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นให้โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นศูนย์เรียนรู้เข้าใจแนวพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างครบวงจรให้กับเกษตรกร ยุวเกษตรกร นักเรียน และประชาชนทั่วไป ได้เข้ามาศึกษา ค้นคว้า และปฏิบัติจริงตามกระบวนการอย่างถูกต้อง เริ่มตั้งแต่การสร้างความรู้เข้าใจหลักของเกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดการบริหารดิน และน้ำ ตลอดจนนำทรัพยากรธรรมชาติมาประยุกต์ใช้กับพืชผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมตั้งขึ้นบนพื้นที่ของนายกระจำจ ชื่นรุ่ง เกษตรกรแขวงออเงิน มีเนื้อที่ ๒๑ ไร่ โดยได้ทำสัญญายินยอมให้ใช้ทรัพย์สินกับกรุงเทพมหานคร มีกำหนด ๑๐ ปี นับแต่วันทำสัญญา (ทำสัญญายินยอมการใช้ที่ดิน วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๐)

จากการศึกษาพบว่าปัญหาการพัฒนาโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมให้ยั่งยืน คือ การขายที่ดินทำกินของเกษตรกรรุ่นหลัง เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ และความเจริญเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็ว การสร้างบ้านจัดสรรในพื้นที่ การขยายเส้นทางคมนาคม ซึ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้ราคาที่ดินในพื้นที่เขตสายไหมสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และอาจเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรรุ่นหลัง (ลูก หลาน) ขายที่ดินเพื่อสร้างรายได้ที่มากกว่าการทำเกษตรกรรม

แนวทางการแก้ไขปัญหา เขตสายไหมได้จัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยส่งเสริมให้ข้าราชการ และลูกจ้างทุกคนดำเนินกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนทุกภาคส่วน ตลอดจนสร้างแหล่งการเรียนรู้ ขยายเครือข่ายในกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่เขตสายไหม บางเขน หลักสี่ ลาดพร้าว และพื้นที่ใกล้เคียง จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียง ด้านเกษตรต่างๆ โดยเพิ่มหลักสูตรการอบรม จำนวน ๑๐ หลักสูตร พร้อมทั้งยังได้จัดให้มีการศึกษาดูงานการทำเกษตรกรรมอินทรีย์ แบบไป-กลับ จำนวน ๑ หลักสูตร โดยคัดเลือกเกษตรกรและประชาชนทั่วไปที่สนใจ อบรม ณ สถาบันการเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ จะได้นำแนวทางการแก้ไขปัญหาไปพัฒนา และปรับปรุง โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมให้ยั่งยืน เพื่อให้พื้นที่เขตสายไหมยังคงมีพื้นที่เกษตรกรรมคงอยู่ตลอดไป

สารบัญ

หน้า

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	๕
แนวทางการแก้ไขปัญห.....	๑๑
สรุป และข้อเสนอแนะ.....	๑๒
ข้อเสนอแนะ.....	๑๓

การพัฒนาโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมให้ยั่งยืน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานครมีพื้นที่รวมทั้งหมดประมาณ ๙๗๘,๒๖๓ ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ๑๙๑,๐๙๕ ไร่ เท่ากับ ๑ ใน ๕ ของพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ๑๐,๕๑๘ ครัวเรือน กรุงเทพมหานครเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการประกอบอาชีพของเกษตรกรในพื้นที่ให้สูงขึ้น เขตสายไหมมีลักษณะเป็นเขตชั้นนอกสภาพท้องถิ่นเป็นแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น ๓๖.๗๐๔ ตารางกิโลเมตร ประชากรทั้งหมด ๑๙๖,๒๓๓ คน จำนวนครัวเรือน ๙๕,๙๖๒ ครัวเรือน ซึ่งถือเป็นเขตที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในกรุงเทพมหานคร ในปัจจุบันพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นลักษณะชุมชนหมู่บ้านจัดสรร เนื่องจากเขตสายไหมถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่สำหรับก่อสร้างที่อยู่อาศัยตามผังเมืองใหม่ มีจำนวนชุมชนในพื้นที่ทั้งหมด ๗๘ ชุมชน และมีหมู่บ้านจัดสรรในพื้นที่ประมาณ ๘๐ หมู่บ้านสำนักงานเขตสายไหม จึงเป็นเป้าหมายหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ในการจัดตั้งโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่ เนื่องจากเขตสายไหมเนื่องจากยังมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ ๓,๕๐๐ ไร่ มีเกษตรกร ๓๒๑ ครัวเรือน และยังต้องการให้เป็นศูนย์เรียนรู้เข้าใจแนวพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างครบวงจร ให้กับเกษตรกร ยุวเกษตรกร นักเรียน และประชาชนทั่วไป ได้เข้ามาศึกษา ค้นคว้า และปฏิบัติจริงตามกระบวนการอย่างถูกต้อง เริ่มตั้งแต่การสร้าง ความเข้าใจหลักของเกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดการบริหารดินและน้ำ ตลอดจนนำทรัพยากรธรรมชาติมาประยุกต์ใช้กับพืชผลให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมตั้งขึ้นบนพื้นที่ของ นายกระจ่าง ชื่นรุ่ง เกษตรกรแขวงออเงิน มีเนื้อที่ ๒๑ ไร่ และนางเจิม เนียมปาน เนื้อที่ประมาณ ๒,๒๓๑ ตารางกิโลเมตร (พื้นที่ส่วนของถนน) โดยได้ทำสัญญายินยอมให้ใช้ทรัพย์สินกับกรุงเทพมหานคร มีกำหนด ๑๐ ปี นับแต่วันทำสัญญา (ทำสัญญายินยอมการใช้ที่ดิน วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๐)

พื้นที่เกษตร ๒๑ ไร่ แบ่งเป็น

นาข้าว	๘	ไร่	คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๑๐
บ่อน้ำ	๒.๕	ไร่	คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙๐
ไม้ผล	๑๐	ไร่	คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๖๒
ที่อยู่อาศัย	๐.๕	ไร่	คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๘

ผลผลิตเกษตร ได้แก่ มะยงชิด มะปราง (เดือนมีนาคม-เดือนเมษายน) กะท้อน (เดือนพฤษภาคม) แก้วมังกร (เดือนพฤษภาคม-เดือนตุลาคม) ส้มโอ มะม่วง ฯลฯ นอกจากนี้เกษตรกรยังมีรายได้หลักในแต่ละวันจากการจำหน่าย เตยหอม ตะไคร้ กล้วยน้ำว่า และหัวปลี โดยเฉลี่ยวันละประมาณ ๒๐๐-๓๐๐ บาท

กิจกรรมและผลการดำเนินงาน

การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่ มี ๒ กิจกรรมหลักๆ คือ กิจกรรมการอบรมให้ความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ และหลักสูตรความรู้เรื่องเกษตรต่างๆ ส่วนกิจกรรมที่สอง คือ การเข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงานแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่

กิจกรรมการอบรมให้ความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ และความรู้เรื่องเกษตรด้านต่างๆ หลักสูตรอบรมให้ความรู้ เช่น

หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่

หลักสูตรการเพาะเห็ดฟางในตะกร้า

หลักสูตรการเพาะเห็ดถั่ง

หลักสูตรการส่งเสริมทักษะการขยายพันธุ์ไม้

หลักสูตรการจัดสวนไม้ผล

หลักสูตรการปลูกพืชไร่ดิน

หลักสูตรการปลูกพืชสมุนไพรไล่สัตว์

หลักสูตรการลดต้นทุนการผลิตข้าว

หลักสูตรการแปรรูปผลผลิตการเกษตร

หลักสูตรการเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด

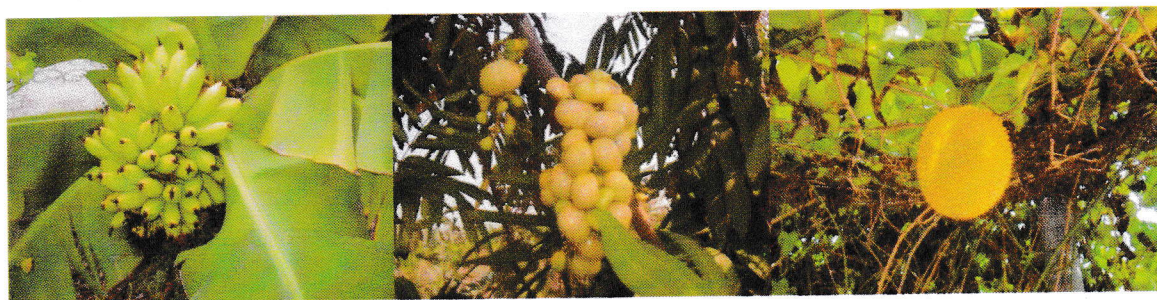
หลักสูตรการทำหัวเชื้อจุลินทรีย์ (เชื้อพ่อ-เชื้อแม่)

หลักสูตรการทำปุ๋ยหมักชีวภาพแบบแห้ง

หลักสูตรการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้

หลักสูตรการทำปุ๋ยหมักจากไส้เดือนดิน

โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ กรุงเทพมหานคร เขตสายไหม มีพิธีเปิดเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ ดำเนินกิจกรรมมาแล้วกว่า ๗ ปี โดยจัดอบรมให้ความรู้แก่ เกษตรกร ยุวเกษตรกร นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไปที่อยู่ในพื้นที่ เขตสายไหม ดอนเมือง บางเขน หลักสี่ ลาดพร้าว และพื้นที่ใกล้เคียง

ปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกินของเกษตรกร เป็นปัญหาสำคัญยิ่งในปัจจุบันและการประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยเฉพาะในเขตที่ใช้น้ำฝนทำนาเป็นหลัก เกษตรกรจะมีความเสี่ยงสูงเป็นเหตุให้ผลผลิตข้าวอยู่ในระดับต่ำ ไม่เพียงพอต่อการบริโภค ด้วยพระอัจฉริยะในการแก้ปัญหาจึงได้ประทาน “ทฤษฎีใหม่” ให้ดำเนินการในพื้นที่ทำกินที่มีขนาดเล็ก ประมาณ ๑๕ ไร่ ด้วยวิธีการจัดการทรัพยากรระดับไร่นาอย่างเหมาะสมด้วยการจัดสรรการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยให้มีการจัดสร้างแหล่งน้ำในที่ดินสำหรับการทำการเกษตรแบบผสมผสานอย่างได้ผล เพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ให้มีรายได้ไว้ใช้จ่ายและมีอาหารไว้บริโภคตลอดปี (กรมวิชาการ, ๒๕๓๙: ๗๗) ซึ่งได้ดำเนินการอย่างแพร่หลายในปัจจุบันเพื่อการผลิตทางเกษตรกรรมที่ยั่งยืนสำหรับเกษตรกรชาวไทย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสว่า “...ถึงบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่ สองอย่างนี้จะทำความเจริญแก่ประเทศได้ แต่ต้องมีความเพียร แล้วต้องอดทน ต้องไม่ใจร้อน...” (สำนักพระราชวัง, ๒๕๔๒: ๓๑)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงทำการศึกษาและวิจัยเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่มาเป็นเวลานานตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๒ ในพื้นที่ส่วนพระองค์ขนาด ๑๖ ไร่ ๒ งาน ๒๓ ตารางวาใกล้วัดมงคล ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี และทรงมอบให้มูลนิธิชัยพัฒนาที่ทรงจัดตั้งขึ้นมาเพื่อเสริมโครงการของรัฐ ทั้งนี้ก่อนที่ทรงนำเอกสารออกเผยแพร่ออย่างเป็นทางการในปี พ.ศ.๒๕๓๗ นั้น ทรงได้จัดตั้ง “ศูนย์บริหารพัฒนา” ตามแนวพระราชดำริ อยู่ในความรับผิดชอบของมูลนิธิชัยพัฒนาเพื่อเป็นต้นแบบสาธิตการพัฒนาด้านการเกษตรโดยประสานความร่วมมือระหว่าง วัด ราษฎร และรัฐ ทำการเผยแพร่อาชีพการเกษตรและจริยธรรมแก่ประชาชนในชนบท โดยทรงหวังว่าหากประสบความสำเร็จก็จะใช้เป็นแนวทางสาธิตในท้องที่อื่นๆ ต่อไป ทั้งนี้ในส่วนของพัฒนาด้านการเกษตรนั้น ก็คือแนวคิดและมรรควิธีที่รู้จักกันในนาม “เกษตรทฤษฎีใหม่” (อำพล, ๒๕๔๒: ๓-๔)

ที่มาแห่งพระราชดำริ “ทฤษฎีใหม่”

“ทฤษฎีใหม่เป็นวิธีการเพื่อพอยู่พอกินโดยเป็นแนวทางในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคนให้พอยู่พอกิน และสามารถพึ่งตนเองได้เป็นอันดับแรก”

เหตุที่เรียก “ทฤษฎีใหม่”

๑. มีการจัดการแบ่งที่ดินออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจนเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของเกษตรกรรายย่อย เนื้อที่ถือครองขนาดเล็กซึ่งไม่เคยมีใครคิดมาก่อน
๒. มีการคำนวณปริมาณน้ำกักเก็บให้เพียงพอในการปลูกพืชตลอดปี โดยหลักวิชาการมีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบ โดยมี ๓ ขั้นตอน

ประโยชน์ของทฤษฎีใหม่

๑. ให้ประชาชนพออยู่พอกินสมควรแก่อัตภาพในระดับที่ประหยัดไม่อดอยากและเลี้ยงตนเองได้ตามหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง”
๒. ในหน้าแล้งมีน้ำน้อยก็สามารถเอาน้ำที่เก็บไว้ในสระมาปลูกพืชผัก เลี้ยงปลา หรือทำอะไรอื่น ๆ ก็ได้ แม้แต่ข้าวก็ยังปลูกได้ ไม่ต้องเปิดเขื่อนชลประทานระบบใหญ่เพราะมีของตัวเอง
๓. ในปีที่ฝนตกตามฤดูกาลโดยตลอดปี ทฤษฎีใหม่นี้ก็สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวยขึ้นได้ ในกรณีที่เกิดอุทกภัยก็สามารถที่จะฟื้นตัวและช่วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง โดยทางราชการไม่ต้องช่วยเหลือมากเกินไป อันเป็นการประหยัดงบประมาณด้วย

กระแสโลกาภิวัตน์ ทุนนิยม การเจริญเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็ว การขยายเส้นทางคมนาคม ส่งผลให้ราคาที่ดินในพื้นที่เขตสายไหมสูงขึ้นตามไปด้วย จากวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวสายไหมซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปัจจุบันอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่เขตสายไหมลดน้อยลง เนื่องจากการขายที่ดินทางการเกษตรของตน เพื่อสร้างรายได้ที่มากกว่าการทำเกษตรกรรม ที่ดินที่ขายไปก็จะกลายเป็นอาคาร หมู่บ้านจัดสรร อาคารห้องแถว อาคารพาณิชย์ การพัฒนาส่งเสริมโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ให้แก่กลุ่มเกษตรกร และประชาชนในพื้นที่จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรตามแนวพระราชดำริ “เกษตรทฤษฎีใหม่” และเพื่อให้เกษตรกรรุ่นหลังอนุรักษ์ที่ดินของตน เพื่อคงพื้นที่เกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมให้ยั่งยืน มีแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ทฤษฎีการเกษตรทฤษฎีใหม่
- ทฤษฎีการพัฒนาการเกษตรแบบ “พึ่งตนเอง” และ “เศรษฐกิจพอเพียง”
- แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีการเกษตรทฤษฎีใหม่

พระราชดำริ “ทฤษฎีใหม่” เป็นแนวทางหรือหลักการในการจัดการทรัพยากรระดับไร่นา คือที่ดิน และน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการทฤษฎีใหม่ ได้พระราชทานขั้นตอนดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น สถานะพื้นฐานของเกษตรกร คือ มีพื้นที่น้อยค่อนข้างยากจนอยู่ในเขตเกษตรน้ำฝนเป็นหลัก โดยในขั้นที่ ๑ นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสถียรภาพของการผลิต เสถียรภาพด้านอาหารประจำวัน ความมั่นคงของรายได้ ความมั่นคงของชีวิต และความมั่นคงของชุมชนชนบท เป็นเศรษฐกิจพึ่งตนเองมากขึ้น มีการจัดสรรพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ให้แบ่งพื้นที่ ออกเป็น ๔ ส่วน ตามอัตราส่วน ๓๐:๓๐:๓๐:๑๐ ซึ่งหมายถึงพื้นที่ส่วนหนึ่งประมาณ ๓๐% ให้ขุดเก็บกักน้ำ เพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝน และใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง

ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่างๆ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุง ผักกะเฉดฯ ได้ด้วย) พื้นที่ส่วนที่สองประมาณ ๓๐% ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันในครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่าย และสามารถพึ่งตนเองได้ พื้นที่ส่วนที่สามประมาณ ๓๐% ให้ปลูกพืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่าย และพื้นที่ส่วนที่สี่ประมาณ ๑๐% ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนอื่นๆ (ถนน คันดิน กองฟาง ลานตาก กองปุ๋ยหมัก โรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น)

ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ลงมือปฏิบัติตามขั้นที่หนึ่งในที่ดินของตนเป็นระยะเวลาพอสมควรจนได้ผลแล้วเกษตรกรก็จะพัฒนาตนเองจากขั้น “พออยู่พอกิน” ไปสู่ขั้น “พอมีอันจะกิน” เพื่อให้มีผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงควรที่จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่สองและขั้นที่สามต่อไปตามลำดับ (มูลนิธิชัยพัฒนา, ๒๕๔๒)

ขั้นที่ ๒ ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนเองจนได้ผลแล้วก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่ม หรือสหกรณ์ ร่วมแรง ร่วมใจกันดำเนินการในด้าน

- ๑) การผลิต เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิตโดยเริ่มตั้งแต่ ขั้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การหาหน้า และอื่นๆ เพื่อการเพาะปลูก

- ๒) การตลาด เมื่อมีผลผลิตแล้วจะต้องเตรียมหาตลาดต่างๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหาผู้รวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดี และลดค่าใช้จ่ายลงด้วย
- ๓) ความเป็นอยู่ ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่างๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้า ที่พอเพียง
- ๔) สวัสดิการ แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิการและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานเอนาญเมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้ให้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ
- ๕) การศึกษา มีโรงเรียนและชุมชนที่มีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง
- ๖) สังคม และศาสนา ชุมชนควรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวกิจกรรมทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นราชการ องค์กรเอกชน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ

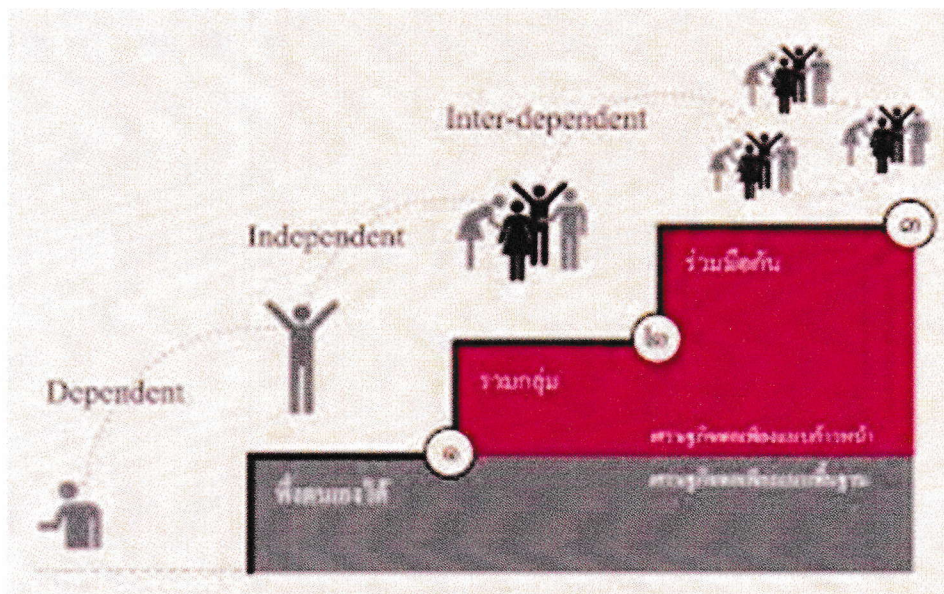
ขั้นที่ ๓ ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า เมื่อดำเนินการผ่านขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรจะมีรายได้ดีขึ้น ฐานะมั่นคงขึ้น เกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ ติดต่อประสานงานเพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัทห้างร้านเอกชน มาช่วยในการทำธุรกิจ การลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคารกับบริษัท จะได้รับประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ

- เกษตรกรขายข้าวได้ราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)
- ธนาคารกับบริษัทสามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง)
- เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำ เพราะรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก (เป็นร้านสหกรณ์ ซื้อในราคาขายส่ง)
- ธนาคารกับบริษัทจะสามารถกระจายบุคลากร (เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น)

ทฤษฎีการพัฒนาการเกษตรแบบ “พึ่งตนเอง” และ “เศรษฐกิจพอเพียง”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริในการจัดการทรัพยากรระดับไร่นาเพื่อการเกษตรแบบพึ่งตนเอง (Self Reliance) มาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๗ โดยทรงเน้นให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองและช่วยเหลือตนเองเป็นหลักสำคัญ และมีพระราชประสงค์เป็นประการแรก คือ การทำให้เกษตรกร สามารถพึ่งตนเองได้ในด้านอาหารก่อนเป็นอันดับแรก เช่น ข้าว พืชผัก ผลไม้ ฯลฯ แนวพระราชดำริที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การที่ทรงพยายามเน้นมิให้เกษตรกรพึ่งพาอยู่กับพืชเกษตรแต่เพียงอย่างเดียว เพราะมีความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายสูงเนื่องจากความแปรปรวนของราคา และความไม่แน่นอนของธรรมชาติ ทางออกก็คือ นอกจากจะปลูกพืชหลายชนิดแล้ว เกษตรกรควรจะต้องมีรายได้เพิ่มขึ้นนอกเหนือไปจากภาคเกษตร เช่น การส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือนของ

มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ซึ่งดำเนินงานสนับสนุนงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในปัจจุบัน (สำนักงาน กปร., ๒๕๔๒)

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ มีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำมีหลักพิจารณาอยู่ ๕ ส่วน ดังนี้

๑. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา
๒. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน
๓. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะพร้อมๆ กัน ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

ระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

๔. เงื่อนไข เงื่อนไขสำคัญเพื่อให้เกิดความพอเพียงต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน
 - เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับวิชาการที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ต้องรอบคอบและระมัดระวังในการปฏิบัติ
 - เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไมโลภ และไม่ตระหนี่
๕. แนวทางปฏิบัติ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

หลักของความพอเพียง

- พอสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
- จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่น คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไม่เป็น
- สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์เพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น ทำเกษตรผสมผสานซึ่งได้ทั้งอาหาร ได้ทั้งสิ่งแวดล้อมและได้ทั้งกิน
- ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งจะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้
- ปัญหาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในทางปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง
- อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง
- มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ความเดียวจนเดียวรวายกะทันหัน

ประการสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

๑. พอมีพอกิน ปลูกพืชสวนครัวไว้กินเองบ้าง ปลูกไม้ผลไว้หลังบ้าน ๒-๓ ต้น พอที่จะมีไว้กินเองในครัวเรือน เหลือจึงขายไป
๒. พออยู่พอใช้ ทำให้บ้านน่าอยู่ ปราศจากสารเคมี กลิ่นเหม็น ใช้แต่ของที่เป็นธรรมชาติ (ใช้จุลินทรีย์ผสมน้ำดูพื้นบ้านจะสะอาดกว่าใช้น้ำยาเคมี) รายจ่ายลดลง สุขภาพจะดีขึ้น (ประหยัดค่ารักษาพยาบาล)
๓. พออกพอใจ เราต้องรู้จักพอ รู้จักประมาณตน ไม่ใคร่อยากมีเช่นผู้อื่น เพราะเราจะหลงติดกับวัตถุ ปัญหาจะไม่เกิด

จากแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องข้างต้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนาโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมให้ยั่งยืนจำเป็นต้องยึดแนวทางปฏิบัติตามแนวคิดและทฤษฎี ซึ่งทุกทฤษฎีมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกัน ในทางปฏิบัติ ทฤษฎีการเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดำเนินงาน ๓ ขั้นตอน คือ ๑. ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น เกษตรกรต้องมีการจัดสรรที่ดิน แบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ ส่วน ตามอัตราส่วน ๓๐:๓๐:๓๐:๑๐ ๒. ขั้นกลาง เกษตรกรต้องมีการรวมพลังกันในรูปกลุ่ม หรือสหกรณ์ และ ๓. ขั้นก้าวหน้า เกษตรกรต้องมีการประสานงานเพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน ทฤษฎีการพัฒนาการเกษตรแบบ “พึ่งตนเอง” และ “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นอีกหนึ่งทฤษฎีที่เกษตรกรต้องนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติด้วยเช่นกันเพื่อบ่มเน้นให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองและช่วยเหลือตนเองเป็นหลักสำคัญเกษตรกรควรต้องมีรายได้เพิ่มขึ้นนอกเหนือไปจากภาคเกษตร และเกษตรกรควรรยึดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

แนวทางการแก้ไขปัญหา

ด้วยราคาที่ดินในพื้นที่เขตสายไหมที่มีราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจเป็นแรงจูงใจให้เจ้าของที่ดินเกษตรกรรมในพื้นที่เขตสายไหมอาจขายที่ดินในอนาคตได้ หากโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมขาดการส่งเสริมและพัฒนาเผยแพร่ความรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่เขต ให้ดำเนินการตามหลักการทฤษฎีใหม่ขั้นต้นที่ปฏิบัติอยู่ ไปสู่ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง และทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้าต่อไป

แนวทางการแก้ไขปัญหา นั้น เขตสายไหมได้จัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยส่งเสริมให้ข้าราชการ และลูกจ้างทุกคนดำเนินกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน ทุกภาคส่วน ทั้งในการปฏิบัติตลอดจนสร้างแหล่งการเรียนรู้ขยายเครือข่ายในกลุ่มเกษตรกร โดยทั่วถึง เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่เขตสายไหม บางเช่น หลักสี่ ลาดพร้าว และพื้นที่ใกล้เคียง จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียง ด้านเกษตรต่างๆ โดยจัดอบรมตามหลักสูตรของโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๑๐ หลักสูตร (เพิ่มเติม) ดังนี้

- หลักสูตรที่ ๑ การเพาะเห็ดฟางในตะกร้า
- หลักสูตรที่ ๒ การเลี้ยงปลา-กบ ในกระชัง
- หลักสูตรที่ ๓ การแปรรูปกล้วย
- หลักสูตรที่ ๔ การแปรรูปผลไม้และการถนอมอาหาร
- หลักสูตรที่ ๕ การปลูกเมล่อนในกระถาง
- หลักสูตรที่ ๖ การปลูกมะนาวในวงบ่อซีเมนต์
- หลักสูตรที่ ๗ การเพาะเห็ดนางฟ้า
- หลักสูตรที่ ๘ การเพาะเห็ดฟางแบบประยุกต์
- หลักสูตรที่ ๙ การปลูกผักปลอดสารพิษ
- หลักสูตรที่ ๑๐ การหมักหนอนแมลงวันจากหยวกกล้วย

เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้รับความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมภาคการเกษตรไปปรับใช้ในพื้นที่การเกษตรของตน อีกทั้งเป็นการสร้างเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรด้านต่าง ๆ ให้มีความเข้มแข็งตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

พร้อมนี้ยังได้จัดให้มีการศึกษาดูงานการทำเกษตรกรรมอินทรีย์ แบบไป-กลับ จำนวน ๑ หลักสูตร โดยคัดเลือกเกษตรกรและประชาชนทั่วไปที่สนใจในพื้นที่เขตสายไหม อบรม ณ สถาบันการเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

แนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมให้ยั่งยืนนั้น ควรส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบต่างๆ เช่น กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ หรือวิสาหกิจ สร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับกลุ่มโดยรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปันช่วยเหลือกันตามกำลัง และความสามารถของตน ซึ่งจะทำให้เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติด้วย และควรพัฒนาส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ

ในระดับประเทศ เพื่อยกระดับการทำธุรกิจ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร เช่น ให้ความร่วมมือกับธนาคาร เพื่อนำเงินมาลงทุนในธุรกิจ หรือทำข้อตกลงกับบริษัทเพื่อขายผลผลิตให้ จะทำให้เกษตรกรสามารถพัฒนาตนเองจากขั้น “พออยู่พอกิน” ไปสู่ขั้น “พอมีอันจะกิน”

สรุป และข้อเสนอแนะ

นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยถือว่าภาคเกษตรกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจหลักของประเทศ ที่สามารถทำรายได้เข้าประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ปัญหาการหวั่นวิตกต่อภาวะอาหารขาดแคลนยิ่งทำให้ความสำคัญของอาชีพเกษตรกรรมทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น แต่ในทางกลับกัน อาชีพเกษตรกรรมกลับมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ อาทิเช่น เนื่องจากภาวะปัญหาปัจจัยภายนอกต่างๆ ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ความผันผวนของสินค้าทางการเกษตร สภาพดินฟ้าอากาศ สภาพคล่องต่างๆ ในการซื้อขาย ฯลฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีแนวพระราชดำริที่จะพัฒนาประสิทธิภาพทางการเกษตรที่สำคัญ เพื่อให้สอดคล้องต่อการดำเนินชีวิตของเกษตรกรให้เกิดความยั่งยืน นั่นคือ “การเกษตรทฤษฎีใหม่” ทรงมีพระราชประสงค์ คือ การทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้ โดยเฉพาะในด้านอาหารก่อนเป็นอันดับแรก แนวทางที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การทรงพยายามไม่ให้เกษตรกรพึ่งพากับพืชเกษตรแต่เพียงอย่างเดียว เพราะจะเกิดความเสียหายง่าย เนื่องจากความแปรปรวนของตลาด และความไม่แน่นอนของธรรมชาติ ทางออกก็คือเกษตรกรจะต้องมีรายได้เพิ่มขึ้นนอกเหนือไปจากภาคเกษตร

การพัฒนาโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมให้ยั่งยืน ควรส่งเสริมให้โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นแหล่งเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “การเกษตรทฤษฎีใหม่” โดยรณรงค์ให้เกษตรกรรุ่นใหม่อนุรักษ์พื้นที่ทางการเกษตรของตน และดำเนินการทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยปฏิบัติตามหลักการในการจัดการทรัพยากรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดำเนินการตามขั้นตอนที่ ๑ ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น ขั้นตอนที่ ๒ ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง และขั้นที่ ๓ ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า อย่างจริงจัง การพัฒนาการเกษตรที่จะได้ผลจริงนั้นจะต้องลงมือทดลองค้นคว้า และปฏิบัติอย่างค่อยเป็นค่อยไป ดังพระราชดำรัสว่า “...เกษตรกรรมนี้ หรือความเป็นอยู่ของเกษตรกรนั้น ขอให้ปฏิบัติ ไม่ใช่ ถือตำราเป็นสำคัญอย่างเดียว...” การจัดการเกษตรตามแนว “ทฤษฎีใหม่” ให้เกิดประสิทธิภาพ ประเด็นสำคัญ คือ การพึ่งตนเอง ประหยัด และมีธรรมาภิบาล ก่อให้เกิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการแบ่งพื้นที่ให้สัมพันธ์ และเกื้อกูลกัน ซึ่งเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดิน น้ำ แรงงาน และรักษาสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น อันจะนำไปสู่การผลิตที่เกิดรายได้ และการพัฒนาที่ยั่งยืน จากข้อมูลโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหมข้างต้น จะเห็นได้ว่าเกษตรกรในพื้นที่เขตสายไหม มีจำนวน ๓๒๑ ครัวเรือน และจากการเจริญเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็วในพื้นที่เขตสายไหม ทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้น เจ้าของที่ดินพื้นที่เกษตรกรรมในอนาคต (ลูก หลาน) อาจขายที่ดินของตนเพื่อสร้างรายได้ที่สูงกว่าการทำเกษตร จึงอาจทำให้พื้นที่ทางการเกษตร และจำนวนเกษตรกรในพื้นที่เขตสายไหมลดน้อยลง โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหม จึงควรเป็นแหล่งเรียนรู้การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ ดำเนินการพัฒนาตนเองจากขั้นที่ ๑ คือ ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น ไปสู่ขั้นที่ ๒ และขั้นที่ ๓ ต่อไป ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรสามารถสร้างรายได้และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ในปัจจุบันพื้นที่เขตสายไหม มีกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินการทำการเกษตรตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งถือว่ายังคงมีจำนวนน้อย ควรต้องมีการเผยแพร่ให้ความรู้ และเชิญชวนเกษตรกรให้ปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิมมาเป็นเกษตรทฤษฎีใหม่ให้กว้างขวางมากขึ้น และสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่ดำเนินการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ทั้งในพื้นที่สายไหมและพื้นที่อื่น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในด้านต่างๆ อีกทั้งควรส่งเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหม เข้าอบรม ศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มเติมความรู้ ด้านการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหม

กิจกรรมการอบรมให้ความรู้แก่ นักเรียน นักศึกษา เกษตรกรในพื้นที่ และผู้สนใจทั่วไป

โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหม

กิจกรรมการอบรมให้ความรู้แก่ นักเรียน นักศึกษา เกษตรกรในพื้นที่ และผู้สนใจทั่วไป

โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่เขตสายไหม

ภาพกิจกรรมผู้อำนวยการเขตสายไหมตรวจเยี่ยมโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่

